

PODWYŻSZONY (34) *part praet pass pf*

podwyższony (22), **podwyższon** (11), podwyższony *a.* podwyższon (1).

podwyższony, **podwyższon** (18), **podwyszszony**, **podwyszszon** (9), **podwyszony**, **podwyszon** (4), **podwysszony**, **podwysszon** (3); podwyższon(y) *KochPs*, *ReszPrz*, *LatHar* (9), *WujNT* (4), *VotSzl* (2); podwyszszon(y) *HistAl KromRozm III* (2), *Leop* (2); podwyszon(y) *MetrKor*, *HistRzym*; podwysszon(y) *BibRadz*, *SarnStat* (2); podwyższon : podwyszszony : podwyszony *KrowObr* (-:3:2), *SkarŻyw* (1:1).

-żłz- (18); -łłłz-, -łzłz-, -łłłł-, -łzłł- (9); -łz-, -łł-, -łch- (4); -słz- (2), -złz- (1).

Pierwsze o jasne, drugie w formie złożonej jasne; -on z tekstów nie oznaczających ó.

sg N (praed) podwyższony (11), podwyższ(o)n (6); -ony *KrowObr* (4), *KochPs*, *SkarŻyw*, *ReszPrz*, *LatHar* (2), *SarnStat*; -(o)n *MetrKor*, *Leop*, *BibRadz*; -ony : -(o)n *WujNT* (1:3); ~ -ony (2), -(o)ny (9).
◇ *D* podwyższon(e)mu (2). ◇ *A* podwyższon(e)go (1). ◇ *f N (praed)* podwyższona (4), podwyższoną (1), podwyższon(a) (1); -a *KromRozm III*, *SkarŻyw*; -a : -ą *LatHar* (2:1). ◇ *G* podwyższon(e)j (1). ◇ *V* podwyższona (1). ◇ *n N* podwyższon(e) (1), [podwysszono *cf* **PODWYSSZYĆ** *impers praet*]. ◇ *pl N m pers* podwyższéni (3); -éni (1), -(e)ni (2). *subst* podwyższon(e) (2).

Sł stp: podwyszony s.v. podwyszyć, Cn: podwyższony w innym znaczeniu, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII (z Cn) – XVIII w. s.v. podwyszyć.

1. Podniesiony swoim górnym poziomem (4) :

Przen (2) : Y położę włlytkie gory moie/ że będą drogą/ á ścielłki moie będą podwyłłłone [et *semitae meae exaltabuntur*]. *Leop Is* 49/11.

podwyszszon nad co (1): Iż będye ołtátnich dni zgotowána gorá domu páńłkyego/ ná wirzchu gor: Y będye podwyłłłóná nád pagorki *KromRozm III* G5.

a. Ukrzyżowany (2) : Potrzeba áby był podwyłłłzon Syn człowieczy? *WujNT Ioann* 12/34.

Wyrażenie: »podwyższon od ziemie« (1): Terazci ielł łąd światá: teraz książe tego światá precz wyrzucono będye. A ia ielłi będye podwyłłłzon od ziemie [si *exaltatus fuero a terra*]/ poćiągnę wlytko do siebie. (A mowił to/ oznáymuiąc iákowá śmierćią miał vmrzeć.) *WujNT Ioann* 12/32.

2. Podniesiony pod względem wartości pieniężnej (3) :

podwyższony do ilu (1): tedyby to byłá rzecz łłłłzna y zdroźna/ áby porálne tám było obrocone/ á do kilku grołzy podwyłłłzone *VotSzl* D2.

podwyższony na kogo (1): Clá y mytá wlytki w Koronie [...] niechayby były podwyłłłzone/ nie ná łtan łzłáchecki/ ále ná ludzie kupieckie *VotSzl* D3.

Wyrażenie: »wysszy [= wyżej] [czym = (o ile)] podwyszon« [= o ile] (1): rzeczi abo cupye ich wıłchi byli schaczowany nyzli mogli bicz przedany y thełłz slothi wıłłzi ołzmiá ałpr na mirze byl podwıłłchon *MetrKor* 40/825.

3. Wywyższony społecznie, uhonorowany; exaltatus Vulg; insignatus JanStat (18) : *KochPs* 133; Ták S. męczennik [...] w onych mękách dokonał. Z częgo wiára S. Chrześciáńłká podwyłłłzoná y Krol nád krolmi vczczony ielł. *SkarŻyw* 274.

podwy(sz)szony na co (4): Przez wtory obraz możemy rozumieć bogate ludzie tego świata/ którzy przez łalkę Bożą podwyższeni są na bogactwa *HistRzym* 4; *SkarŻyw* 389; w którym [*Królestwie Polskim*] y wychowani/ y na wyfokości dośtoieństwa Królewskiego iestelmy podwyższeni *SarnStat* 950, 100.

podwy(sz)szony nad kogo (2): Abowiem [*papież*] chciał być nad inże wżyłtki Biskupy podwyżsiony *KrowObr* 7v, 12v.

podwyższony czym (2): Nabłogofławyenśfemu pánu/ y ápoftolkim dośtoyeńftwem podwyższonemu/ [...] Steffan Arcybiskup zboru Murzynskyego *KromRozm III* P3v; *WujNT Act* 2/33.

W przeciwstawieniach: bibl. »uniżyć (a. poniżyć) się ... być podwyższon« (3): *Leop Luc* 14/11; *BibRadz Luc* 18/14; Abowiem ktokolwiek się podwyższi/ będzie wniżon: á kto się wniży/ będzie podwyższon [*qui se humiliat exaltabitur*]. *WujNT Luc* 18/14.

»upadać ... bywać podwyższony« (1): ábowiem wyfokie rzeczy zwykli vpadać na niskofć/ á zálie niskofć bywa podwyższona [*Solent ... sublimari*]. *HistAl* Bv.

W porównaniu (3): Corko Syofka: wżyłkás iest śliczna y przyjemna [...]: podwyższona dziś iáko drzewo Cedrowe wyfoko wzniesione *LatHar* 410, 508, 606.

Szeregi: »obraný i podwyższony« (1): [*król August*] będąc bárzo w młodych lećiech na królestwo obrany y podwyższony [...] Itarał sie o to, áby to wykonał, y ku exequitiéy przywiódł *SarnStat* 100.

»podwyższony i podniesiony« (2): Nieprzyaciéle Pańscy iáko rychło będą podwyższeni y podniesieni we ćci/ iáko dym wftaną *KrowObr* 1v; *LatHar* 606.

4. *Uwielbiony, wysławiony, wychwalony [nad kogo, nad co]* (9) : *KrowObr* 210v, 213v; *ReszPrz* 85; Bądź nad niebiołá podwyższony P. Boże: á niech po wżyłtkim świecie słynie chwałá twoiá *LatHar* 224; Páno nad wżyłtkie chory Anyelkie w niebieskich páłacách wielmożnie podwyższona/ modl się zá námi. *LatHar* 504, 410, 547, 596.

W połączeniu szeregowym (1): Błogofławiony iestés Pánie na niebieskiej wyfokości. Godny ćci/ wielebny/ y nad wżyłtko podwyższony na wieki. *LatHar* 67.

Synonim: 1. a., 3. *podniesiony*.

Cf **PODWYSSZYĆ**